

DREPT PROCESUAL PENAL

ATELIER NR. 2

Măsurile preventive și alte măsuri procesuale.

Urmărirea penală.

Camera preliminară

lector: dr. Călin Budișan

autor suport de curs: dr. Diana Ionescu

notă privind Atelierul nr. 2: suportul de curs, prelegerea și discuțiile din cadrul Atelierului au în vedere, în primul rând, consolidarea capacității de interpretare și aplicare a regulilor legale la ipoteze concrete, subliniind aspectul vocațional al pregătirii

notă privind suportul de curs: suportul de curs are în vedere durata de 3 ore alocată Atelierului

structura suportului de curs: A. măsurile preventive și alte măsuri procesuale; B. urmărirea penală; C. camera preliminară.

notă privind evaluarea: având în vedere cerința evaluării pe parcurs, în cursul Atelierului vor fi adresate întrebări în mod individual. În egală măsură, vor fi adresate întrebări tuturor cursanților, cerința fiind aceea a indicării răspunsului pe chat.

A. Măsurile preventive și alte măsuri procesuale

A.1. Discuții

- 1) Care sunt asemănările și deosebirile între mandatul de aducere și reținere, inclusiv din punct de vedere al asigurării asistenței juridice.
- 2) Care sunt asemănările și deosebirile între reținere și conducere la sediul poliției în vederea identificării, inclusiv din punct de vedere al asigurării asistenței juridice.

Legea nr. 281/2002 *privind organizarea și funcționarea Poliției Române*

Art. 31 (1) În realizarea atribuțiilor ce îi revin, potrivit legii, polițistul este investit cu exercițiul autorității publice și are următoarele drepturi și obligații principale: a) să legitimizeze și să stabilească identitatea persoanelor, în condițiile prezentei legi; b) să conducă persoane la sediul poliției, ca măsură administrativă, în condițiile prezentei legi;

Art. 36 (1) Polițistul este îndreptățit să conducă o persoană la sediul poliției, atunci când: a) în condițiile art. 34 alin. (3), nu s-a putut stabili identitatea acesteia ori există motive verosimile pentru a bănuși că identitatea declarată nu este reală sau documentele prezentate nu sunt veridice; b) din

cauza comportamentului, locului, momentului, circumstanțelor ori a bunurilor aflate asupra sa, creează motive verosimile pentru a bănuși că pregătește sau a comis o faptă ilegală; c) prin acțiunile sale periclitizează viața, sănătatea sau integritatea corporală, a sa ori a altei persoane, sau ordinea publică; d) luarea unor măsuri legale, pe loc, ar putea crea un pericol pentru aceasta sau pentru ordinea publică.

(2) Polițistul are obligația de a raporta șefului său ierarhic despre conducerea persoanei la sediul poliției, în cel mai scurt timp posibil de la momentul sosirii la sediu.

(3) Persoana este condusă la cea mai apropiată unitate de poliție la care se poate realiza identificarea sa, verificarea situației de fapt și, după caz, luarea măsurilor legale.

(4) Verificarea situației de fapt și, după caz, luarea măsurilor legale față de persoana condusă la sediul poliției se realizează de îndată.

(5) Polițistul are obligația de a permite persoanei să părăsească, de îndată, sediul poliției după finalizarea activităților conform alin. (4) sau a măsurilor legale care se impun.

(6) Se interzice introducerea persoanei aflate în sediul poliției într-un centru de reținere și arestare preventivă.

(7) Dacă în cadrul verificărilor se constată existența unor indicii cu privire la săvârșirea unei infracțiuni, se procedează conform normelor de procedură penală. Dispozițiile alin. (5) și (6) nu se aplică în cazul în care s-a dispus reținerea ori arestarea preventivă.

3) Arătați felul în care durata unor măsuri preventive sau a altor măsuri restrictive/privative de libertate se deduce din durata arestului preventiv.

4) Comentați următoarea hotărâre judecătorească (Încheierea nr. 66/2019, JDL, Judecătoria Cluj-Napoca)

Pe de altă parte, analizând scopul măsurii preventive, necesitatea acesteia în cazul fiecărui inculpat, judecătorul observă că procurorul a indicat în cadrul propunerii faptul că arestarea preventivă ar fi necesară pentru prevenirea comiterii de noi infracțiuni.

Judecătorul nu își poate însuși o asemenea opinie, câtă vreme cei 5 inculpați, cadre universitare, cu o lungă activitate în domeniul universitar, sunt integrați social, nu au antecedente penale și, mai mult, de la data comiterii pretinselor fapte până în prezent a trecut o perioadă de 3 ani, timp în care inculpații au continuat să desfășoare activități la același loc de muncă, fără ca OUP să suspecteze că ar mai fi comis alte presupuse fapte.

Pentru a putea fi reținut un asemenea scop al măsurii preventive ar trebui să existe un risc de comitere de noi infracțiuni, prin raportare la datele care țin de persoana inculpaților (anturaj, loc de muncă, frecvența comiterii unor infracțiuni, etc). Or, simplul fapt că inculpații își desfășoară activitatea în continuare în cadrul UMF Iuliu Hațieganu, văzând faptul că de la data comiterii pretinselor fapte s-au scurs 3 ani, judecătorul consideră că nu se poate reține necesitatea prevenirii de noi infracțiuni.

5) Analizați următorul extras din hotărârea CtEDO în cauza *Contoloru c. România* (25.03.2014). Care sunt principalele reguli privitoare la măsura arestării preventive pe care le puteți extrage

din motivarea Curții? Care este baza legală ce vă permite invocarea jurisprudenței CtEDO în fața instanțelor naționale și care este ordinea de prioritate în raport cu normele naționale? Cum convingeți judecătorul de necesitatea aplicării CEDO și a jurisprudenței CtEDO?

II. ALLEGED VIOLATION OF ARTICLE 5 § 3 OF THE CONVENTION (...)

B. The Court's assessment

1. General principles

44. The Court reiterates that a person charged with an offence must always be released pending trial unless the State can show that there are “relevant and sufficient” reasons to justify continued detention (see, as classic authorities, *Wemhoff v. Germany*, 27 June 1968, § 12, Series A no. 7, and *Yagci and Sargin v. Turkey*, 8 June 1995, § 52, Series A no. 319-A).

45. The Convention case-law has developed four basic reasons for refusing bail: the risk that the accused would fail to appear for trial (see *Stögmüller v. Austria*, 10 November 1969, § 15, Series A no. 9); the risk that the accused, if released, would take action to prejudice the administration of justice (see *Wemhoff*, cited above, § 14) or commit further offences (see *Matznetter v. Austria*, 10 November 1969, § 9, Series A no. 10), or cause public disorder (see *Letellier v. France*, 26 June 1991, § 51, Series A no. 207).

46. The issue of whether a period of detention is reasonable cannot be assessed in the abstract. It falls in the first place to the national judicial authorities to ensure that, in a given case, the pre-trial detention of an accused person does not exceed a reasonable length. To this end they must examine all the facts arguing for or against the existence of a genuine requirement of public interest justifying, with due regard to the principle of the presumption of innocence, a departure from the rule of respect for individual liberty, and must set them out in their decisions on the applications for release. It is essentially on the basis of the reasons given in these decisions and of the factual matters set out by the applicant in his appeals that the Court is called upon to decide whether or not there has been a violation of Article 5 § 3 of the Convention (see *Letellier*, cited above, § 35, and *Rossi v. France*, no. 60468/08, § 77, 18 October 2012).

47. Arguments for and against release must not be “general and abstract” (see *Clooth v. Belgium*, 12 December 1991, § 44, Series A no. 225). Regard must be had in particular to the character of the person involved, his morals, his assets, his links with the State in which he is being prosecuted and his international contacts (see *W. v. Switzerland*, 26 January 1993, § 33 with further references, Series A no. 254-A).

2. Application of these principles in the present case

48. The length of the applicant's detention is not short in absolute terms. Nevertheless, the Court cannot rule out the possibility that it might have been justified in the circumstances. But to reach such a conclusion the Court would first need to evaluate the reasons given by the domestic authorities to justify the detention. And it is these reasons that appear insufficient.

49. Indeed, in the initial decision to remand the applicant in pre-trial custody the prosecutor only listed the situations provided by law in which pre-trial detention was justified, without any attempt to relate these provisions to the applicant's situation (see paragraph 8 above).

50. Further on, the decisions which the Court has at its disposal are remarkably terse; they all use reasons considered valid for all defendants held in pre-trial detention and do not describe the characteristics of the applicant's situation. Hence, the decisions issued by the domestic courts for a period of seven months used the same stereotypical reasoning, based on the seriousness of the charges against the applicant and his co-defendants and the implied danger to public order, to justify their detention. In this respect the Court considers that the systematic reference to the seriousness of the offences cannot replace the provision of substantial reasoning for the prolongation of the applicant's detention, a reasoning based on facts connected to the applicant's personality which would justify the existence of an actual threat to public order, or the provision of any other reason as provided in the Court's case-law (see *Lauruc v. Romania*, no. 34236/03, § 82, 23 April 2013). Therefore, the Court notes that the domestic courts did not offer any explanation as to why the applicant's release would have a negative impact on public order.

51. Other decisions prolonged the applicant's pre-trial detention using, besides the above-mentioned stereotypical justifications, reasons such as that other people had been arrested and other crimes had allegedly been discovered at the same bank branch since the beginning of the investigation. The Court observes that no analysis was made by the domestic courts of how these new facts related to the individuals on trial, and specifically to the applicant.

52. For six more months the applicant's pre-trial detention was extended using the reasoning, similar to that given for all defendants in detention, that the defendants had not yet been heard in court, and the financial losses caused by the crime had not yet been recovered. The Court reiterates that the danger of the accused's hindering the proper conduct of the proceedings cannot be relied upon *in abstracto*; it must be supported by factual evidence such as factors relating to the person's character, his morals, home, occupation, assets, family ties (see *Trzaska v. Poland*, no. 25792/94, § 65, 11 July 2000, and *Becciev v. Moldova*, no. 9190/03, § 59, 4 October 2005). In addition, the possibility of obtaining guarantees may have to be used to offset any risk of absconding (see *Neumeister v. Austria*, 27 June 1968, § 10, Series A no. 8). The Court notes, on the basis of the documents available in the current case file, that the domestic courts made no such assessment of the applicant's personal circumstances, and no factual evidence was put before them that he might try to avoid trial or to hinder the recovery of the financial losses caused by the crimes.

53. Finally, on one occasion the domestic court relied on the additional reasoning that the defendants had rendered the investigation more difficult by requesting expert reports, as well as on the fact that they had submitted documents in their defence for the first time before the court and not during the investigation phase (see paragraph 14 above). The Court notes that these are elements of the right of defence in a criminal trial and cannot be relied upon to justify an accused's pre-trial detention (see *Tiron v. Romania*, no. 17689/03, § 43, 7 April 2009, and *Țurcan v. Moldova*, no. 39835/05, § 51, 23 October 2007).

54. The Court also notes that the applicant advanced before the national courts substantial arguments questioning the grounds for his detention. He referred to the fact that there was not enough evidence from which to infer a reasonable suspicion that he had committed the offences, that he was a respected person in his community, he had a family and three children and there was no proof that

if released he would pose a danger to public order. However, the Court observes that the domestic courts devoted no consideration to any of these arguments in their relevant decisions (see paragraph 16 above). They limited themselves to repeating in an abstract way the formal grounds for detention provided by law. These grounds were cited without any attempt to show how they applied to the applicant's case. In this respect the Court observes again that such an approach is not compatible with the requirements of Article 5 § 3 of the Convention (see *Nikolova v. Bulgaria* [GC], no. 31195/96, § 61, ECHR 1999-II, and *Lauruc*, cited above, § 83).

55. The foregoing considerations are sufficient to enable the Court to conclude that the repeated extensions of the applicant's pre-trial detention for a period of one year, four months and two weeks on the basis of insufficiently reasoned decisions amounts to a violation of Article 5 § 3 of the Convention.

6) Analizați următorul extras din hotărârea CtEDO în cauza *Cârstea c. România* (23.07.2019). Care sunt principalele reguli privitoare la măsura arestării preventive pe care le puteți extrage din motivarea Curții?

SUR LA VIOLATION ALLÉGUÉE DE L'ARTICLE 5 DE LA CONVENTION (...)

Appréciation de la Cour

41. Tout d'abord, la Cour rappelle que le contrôle judiciaire de la détention doit être automatique. Il ne peut pas être tributaire d'une demande formée au préalable par la personne détenue (*Viorel Burzo c. Roumanie*, nos 75109/01 et 12639/02, § 107, 30 juin 2009, et *McKay c. Royaume-Uni* [GC], n° 543/03, § 34, CEDH 2006-X).

42. En tout état de cause, en l'espèce, la requérante a fait appel du jugement avant dire droit du 24 août 2010 par lequel elle avait été placée en détention provisoire. Dans son appel, elle a invoqué des raisons liées à la justification de sa détention (paragraphe 23 ci-dessus).

43. De ce fait, et compte tenu des circonstances concrètes de l'espèce, la Cour estime que la requérante a suffisamment porté ses griefs devant les autorités compétentes.

44. Partant, la Cour estime que ce grief ne saurait être déclaré irrecevable pour non-épuisement des voies de recours internes. Elle rejette donc l'exception soulevée par le Gouvernement à cet égard.

45. En outre, constatant que ce grief n'est pas manifestement mal fondé au sens de l'article 35 § 3 a) de la Convention et qu'il ne se heurte par ailleurs à aucun autre motif d'irrecevabilité, la Cour le déclare recevable.

Sur le fond (...)

Appréciation de la Cour 3.1.2.1.2. Principes généraux

51. La Cour se réfère aux principes généraux concernant l'article 5 de la Convention, qui ont été réitérés dans l'affaire *Merabishvili c. Géorgie* ([GC], n° 72508/13, §§ 181-186 et 222-225, 28 novembre 2017 ; voir également *Buzadji c. République de Moldova* ([GC], n° 23755/07, §§ 84-91, CEDH 2016, et *Bivolaru c. Roumanie*, n° 28796/04, §§ 94-95, 28 février 2017).

Application en l'espèce de ces principes

Sur la violation alléguée de l'article 5 § 1 de la Convention

52. Se tournant sur les faits de la présente affaire, la Cour constate que tout en ne contestant pas que la mise en détention préventive est légalement prévue par la législation roumaine, la requérante en conteste la nécessité ou justification dans le cas d'espèce (paragraphe 46-47 ci-dessus). Elle constate également que, en décidant de placer la requérante en détention provisoire, le tribunal a retenu l'existence de raisons plausibles qui laissaient penser que l'intéressée était l'auteur des faits reprochés (paragraphe 18 et 19 ci-dessus). Elle note en outre que la requérante a été aussitôt traduite devant un juge (paragraphe 16 ci-dessus). Il s'ensuit que l'arrestation de la requérante et sa mise en détention provisoire ont satisfait aux exigences de l'article 5 § 1 de la Convention (*Merabishvili*, précité, §§ 185-186). Il n'y a donc pas eu violation de cette disposition.

53. Reste donc à savoir si les autorités ont avancé des motifs pertinents et suffisants pour légitimer la détention aux termes de l'article 5 § 3 de la Convention (*Merabishvili*, précité, §§ 222).

Sur la violation alléguée de l'article 5 § 3 de la Convention

54. La Cour observe que le tribunal de première instance a pris en compte l'existence d'un risque de collusion parmi le personnel de l'hôpital (paragraphe 20 ci-dessus). Toutefois le tribunal n'a pas concrètement spécifié en quoi le danger d'une collusion consistait. Il n'a pas davantage expliqué quelles preuves pouvaient encore être obscurcies puisqu'il se fia aux secondes déclarations de la requérante (paragraphe 14 ci-dessus), qualifiant celles faites auparavant de fausses (paragraphe 9 ci-dessus).

55. La Cour note ensuite que, en invoquant la nécessité d'assurer la bonne administration de la justice et de protéger l'ordre public, le tribunal de première instance s'est référé de manière générale aux faits de l'affaire, sans expliquer en quoi la situation concrète de la requérante aurait pu susciter un trouble social de nature à justifier une détention provisoire (paragraphe 21 ci-dessus). Elle relève que la requérante n'a à aucun moment été soupçonnée d'avoir été à l'origine de l'incendie ou d'avoir intentionnellement blessé les victimes.

56. En outre, la Cour constate que, bien que le tribunal de première instance ait rejeté la possibilité d'appliquer des mesures moins restrictives, il n'a pas donné les raisons l'ayant conduit à faire ce choix (paragraphe 22 ci-dessus).

57. Il est aussi à noter que les tribunaux s'étant penchés ultérieurement sur la détention provisoire de la requérante n'ont pas non plus montré que l'élargissement de celle-ci troublerait réellement l'ordre public, se contentant de faire des appréciations d'ordre général et abstrait sur la notion d'ordre public et sur la nature de l'infraction imputée à la requérante (voir paragraphes 25 et 26 ci-dessus, ainsi que *Smirnova c. Russie*, nos 46133/99 et 48183/99, § 63, CEDH 2003-IX (extraits)). Le tribunal de première instance ayant décidé de prolonger de trente jours la détention provisoire de la requérante n'a fait que réitérer les arguments présentés par les tribunaux antérieurs (paragraphe 27 ci-dessus). Or, la Cour rappelle avoir déjà jugé qu'il incombe aux tribunaux internes de motiver de manière concrète, sur la base des faits pertinents, les raisons pour lesquelles l'ordre public serait effectivement menacé dans le cas où l'accusé comparaitrait libre. Sachant que les juridictions internes doivent respecter la présomption d'innocence lors de l'examen de la nécessité de prolonger la détention provisoire d'un accusé, il convient de rappeler que le maintien en détention ne saurait servir à anticiper sur une peine privative de liberté en s'appuyant essentiellement et de manière abstraite sur

la gravité des faits commis ou le montant du préjudice (voir *Tiron c. Roumanie*, n° 17689/03, § 42, 7 avril 2009, et les affaires y citées). La détention provisoire d'un accusé doit servir les besoins de l'enquête pénale, et non satisfaire la soif de vengeance et de punition que le public pourrait ressentir.

58. Par ailleurs, la Cour rappelle que même une période courte de détention doit être justifiée de manière convaincante par les autorités (*Idalov c. Russie* [GC], n° 5826/03, § 140, 22 mai 2012). Dès lors, le fait que la détention provisoire de la requérante n'a duré qu'environ deux mois (du 23 août 2010 au 21 octobre 2010 – paragraphes 13 et 27 ci-dessus), ne dispense pas les autorités nationales de leur obligation de justifier correctement la prise et la prolongation de cette mesure à l'encontre de l'intéressée.

59. À la lumière de ce qui précède, la Cour estime que les raisons données par les tribunaux internes n'étaient pas pertinentes et suffisantes en l'espèce au sens de sa jurisprudence (voir, notamment, *Buzadji*, précité, § 88).

60. Il s'ensuit qu'il y a eu violation de l'article 5 § 3 de la Convention.

A.2. Cazuri practice

I. Suspectul A a fost adus la sediul poliției în baza unui mandat de aducere. Urmărirea penală are drept obiect săvârșirea infracțiunii de furt calificat.

1) Deplasarea lui A la sediul poliției a durat 3 ore.

La începutul audierii, după comunicarea drepturilor procesuale, suspectul a solicitat să fie asistat de apărătorul său ales. Avocatul a fost încunoștințat telefonic de către polițist, dar a ajuns la sediul poliției după 4 ore. La împlinirea intervalului de timp de 2 ore, OCP a desemnat un apărător din oficiu care să îl asiste pe suspect. A a refuzat să dea declarații.

În total, procedura de audiere, incluzând și așteptarea avocatului, a durat 4 ore și 30 de minute. OCP a dispus reținerea prin ordonanță pe o perioadă de 24 ore arătând că măsura este necesară pentru buna desfășurare a procesului penal.

Împotriva ordonanței prin care OCP a dispus măsura reținerii A intenționează să formuleze plângere.

Sunteți avocatul lui A. Ce argumente veți invoca în motivarea plângerii?

2) Înainte cu 4 ore de expirarea măsurii reținerii, OCP formulează o propunere de PMAP și de arestare preventivă invocând temeiul sustragerii de la urmărirea penală și riscul influențării martorilor. Propunerea este înaintată procurorului. Acesta dispune PMAP prin ordonanță și formulează propria propunere de arestare preventivă adresată JDL. Procurorul arată astfel că din moment ce suspectul a refuzat să dea declarație rezultă că acesta nu cooperează în vederea aflării adevărului, existând astfel riscul influențării martorilor.

Sunteți avocatul lui A. Ce argumente veți invoca în pledoaria în fața JDL pentru a susține soluția respingerii propunerii de arestare preventivă?

3) Înainte cu 4 ore de expirarea măsurii reținerii, procurorul care supraveghează activitatea OCP formulează o propunere de arestare preventivă invocând pericolul pentru ordinea publică a inculpatului A. Anterior, procurorul a dispus PMAP pentru săvârșirea infracțiunii de furt calificat. În cursul acestei proceduri inculpatul A a refuzat să dea declarații. În propunere, procurorul arată că

măsura arestării preventive este necesară întrucât, în lipsa luării acestei măsuri, societatea ar trăi într-o stare permanentă de temere determinată de riscul săvârșirii unor noi infracțiuni de furt și și-ar pierde încrederea în organele judiciare.

Sunteți avocatul lui A. Ce argumente veți invoca în pledoaria în fața JDL pentru a susține soluția respingerii propunerii de arestare preventivă?

4) Înainte cu 4 ore de expirarea măsurii reținerii, procurorul care supraveghează activitatea OCP formulează o propunere de arestare preventivă invocând pericolul pentru ordinea publică a inculpatului A. Anterior, procurorul a dispus PMAP pentru săvârșirea infracțiunii de furt calificat. În cursul acestei proceduri inculpatul A a refuzat să dea declarații. procurorul a arătat că pedeapsa prevăzută de lege este ridicată astfel încât gravitatea infracțiunii precum și obligația de a spori încrederea cetățenilor în justiție impune arestarea preventivă pe acest temei. La primirea propunerii JDL a fixat termen de soluționare peste 6 ore arătând că atât apărătorul lui A, cât și instanța au nevoie de un timp rezonabil pentru a studia propunerea și dosarul cauzei.

La termenul de judecată procurorul l-a prezentat pe suspect în stare de reținere. Apărătorul a solicitat JDL să constate că starea de reținere a încetat de drept. JDL a admis cererea. A, fiind în stare de libertate, a rămas în sala de judecată, fiind audiat de către JDL. După acest moment, A a ieșit din sala de judecată arătând că dorește să se plimbe un pic prin parcul din apropiere.

JDL a respins propunerea de arestare preventivă și a dispus, în schimb controlul judiciar pe o perioadă de 80 de zile.

Sunteți avocatul lui A. A dorește să formuleze contestație împotriva soluției dispuse de JDL. Ce îl sfătuiți?

II. Un senator A împreună cu o persoană B, fără nicio calitate specială care să atragă o formă de competență personală, au calitatea de inculpați într-o cauză privind obținerea de fonduri europene în mod ilegal, cauză investigată de DNA Serviciul Teritorial Cluj. Față de B, procurorul a formulat o propunere de arestare preventivă arătând că există riscul influențării martorilor. Propunerea a fost înaintată, conform normelor de competență materială, JDL de la Tribunalul Cluj. La termenul de judecată, JDL a pus în discuție, din oficiu, excepția de necompetență.

Sunteți avocatul lui B. Ce argumente credeți că a invocat JDL? Care este poziția dvs procesuală în raport de excepția de necompetență pusă în discuție din oficiu de JDL?

III. Sunteți desemnat avocat din oficiu pentru A, un suspect în vârstă de 17 ani, procurorul intenționând să dispună măsura reținerii. Obiectul urmăririi penale îl constituie săvârșirea infracțiunii de tentativă de omor. A a fost adus la Cluj cu mandat de aducere de la Gherla, drumul având durata de 60 min.

- 1) *Întocmiți un checklist cu toate drepturile procesuale ce îi sunt recunoscute lui A în procedura de dispunere a măsurii reținerii.*
- 2) *Care este durata maximă a reținerii ce se poate dispune față de A?*
- 3) *Procurorul dispune prin ordonanță luarea măsurii reținerii, arătând că există suspiciunea rezonabilă a comiterii infracțiunii de tentativă de omor, iar măsura este necesară pentru a împiedica sustragerea suspectului de la efectuarea urmăririi penale. În ordonanță, procurorul*

arată faptul că A a fost citat în vederea prezentării la sediul OUP pentru a fi audiat, dar nu s-a prezentat, în mod nejustificat, fiind necesară emiterea unui mandat de aducere în acest scop.

Imediat după dispunerea măsurii reținerii, părinții vă comunică faptul că doresc să formuleze plângere împotriva măsurii. Ce îi sfătuiți?

IV. Față de A, inculpat pentru săvârșirea infracțiunii de furt calificat, JDL a dispus, la propunerea procurorului, măsura arestului la domiciliu pe o perioadă de 30 zile. În baza art. 221 alin. 2, JDL a impus inculpatului și obligația de a nu comunica cu persoana vătămată sau membrii de familie ai acesteia.

Sunteți avocatul lui A. Acesta vă comunică că dorește să se împace cu persoana vătămată, prejudiciul fiind oricum recuperat prin înapoierea bunurilor sustrate. Cum procedați?

V. Prin ordonanța din 10 martie 2019 procurorul a dispus luarea măsurii CJ pe cauțiune, față de inculpatul A. Prin aceeași ordonanță procurorul a fixat o cauțiune în cuantum de 10.000 lei care urma să fie depusă într-un termen de maxim 10 zile de la comunicarea ordonanței. În același termen A putea constitui și o garanție reală asupra unui bun în limita valorii de 10.000 lei.

La 14 martie 2019 procurorul a sesizat JDL cu propunere de înlocuire a CJ pe cauțiune dispus față de A cu măsura arestării preventive întrucât inculpatul a depășit limita teritorială stabilită prin ordonanța de luare a măsurii și există date că se pregătește să părăsească teritoriul României pentru a se sustrage de la urmărire. Aceste date rezultă dintr-o convorbire telefonică pe care A a avut-o cu un verișor al său ce locuiește în Canada, A comunicându-i că se vor vedea cât de curând, imediat ce își rezolvă problemele juridice din România.

Sunteți avocatul lui A. Ce argumente veți invoca în pledoaria în fața JDL pentru a susține soluția respingerii propunerii de arestare preventivă?

VI. Prin ordonanța din 10 martie 2019 procurorul a dispus luarea măsurii reținerii față de suspectul A. În ordonanță procurorul a arătat că buna desfășurare a procesului penal reprezintă temeiul pentru dispunerea reținerii. După o săptămână, ulterior PMAP, procurorul a formulat propunere de arestare preventivă și invocat două temeuri: 1) riscul sustragerii lui A de la efectuarea UP, întrucât pedeapsa prevăzută de lege este foarte mare, adică între 6 și 10 ani de închisoare; 2) pericolul pentru ordinea publică, întrucât lăsarea în libertate a unui inculpat, acuzat pentru săvârșirea unei infracțiuni grave, ar determina în rândul societății o puternică stare de neîncredere în justiție.

Sunteți avocatul lui A. Ce argumente veți invoca în pledoaria în fața JDL pentru a susține soluția respingerii propunerii de arestare preventivă?

A.3. Întrebări-grilă

(cel puțin un răspuns corect; nu pot fi corecte toate 3 răspunsurile)

1. Măsura preventivă a reținerii:

- a) poate fi luată față de suspect sau inculpat, în faza de urmărire penală, atât de către OCP cât și de către procuror, în funcție de normele de competență materială;
- b) atunci când a fost dispusă de OCP atrage obligația acestora de a-l informa pe JDL cel mai târziu până la expirarea măsurii;

- c) dispusă de OCP, poate fi atacată cu contestație la PR până la expirarea duratei pentru care a fost dispusă.
2. În faza camerei preliminare, măsura arestului la domiciliu:
 - a) încetează de drept dacă JDL nu verifică timp de 60 de zile subzistența temeiurilor care au determinat luarea măsurii;
 - b) poate fi prelungită pentru o perioadă de 30 de zile, dacă procurorul a formulat o astfel de propunere printr-un referat motivat;
 - c) poate fi înlocuită măsura controlului judiciar, dacă s-au schimbat temeiurile care au determinat-o.
 3. Măsura controlului judiciar dispusă față de inculpatul acuzat de săvârșirea unei infracțiuni pedepsite cu închisoarea de la 2 la 8 ani:
 - a) va fi revocată de JCP atunci când au încetat temeiurile care au determinat-o, printr-o încheiere care nu este suspensivă de executare dacă inculpatul formulează contestație;
 - b) dacă este înlocuită cu măsura arestului preventiv, contestația inculpatului împotriva încheierii JDL este suspensivă de executare;
 - c) poate fi dispusă în cursul urmăririi penale pe cel mult 60 de zile.
 4. În apel:
 - a) măsura arestării preventive poate fi menținută pentru cel mult 60 de zile;
 - b) măsura arestării preventive încetează de drept atunci când durata măsurii a atins durata pedepsei aplicate prin sentința prin care prima instanță a dispus condamnarea;
 - c) măsura arestului la domiciliu poate fi luată dacă inculpatul încearcă să se sustragă de la executarea pedepsei.
 5. Dacă există indicii temeinice din care rezultă suspiciunea rezonabilă că o persoană a săvârșit o infracțiune:
 - a) în cursul UP, procurorul poate dispune față de inculpat măsura controlului judiciar pentru o durată de 60 de zile;
 - b) și există riscul ca inculpatul să influențeze martorii, JDL poate dispune măsura arestării preventive;
 - c) OCP poate dispune reținerea suspectului, chiar dacă nu există niciunul din cazurile de luare a măsurii arestării preventive.
 6. Pentru luarea măsurii controlului judiciar este obligatoriu :
 - a) să fie îndeplinite condițiile prevăzute de art. 223 alin. 1 și 2 Cpp ;
 - b) să se procedeze în prealabil la audierea inculpatului;
 - c) să fie pusă în mișcare acțiunea penală pentru o infracțiune pentru care legea prevede o pedeapsă cu închisoarea mai mare de 5 ani.

7. Controlul judiciar :
 - a) poate fi prelungit de procuror în cursul UP chiar dacă măsura a fost luată de JDL.
 - b) nu se poate dispune în cazul inculpaților cercetați pentru infracțiuni pedepsite de lege numai cu amenda;
 - c) poate fi dispusă de procuror prin rechizitoriu.

8. Se soluționează întotdeauna în camera de consiliu :
 - a) propunerea procurorului de luare față de inculpat a măsurii obligării provizorii la tratament medical formulată în cursul judecății la instanța de fond.
 - b) plângerea împotriva ordonanței prin care procurorul a dispus măsura controlului judiciar în cursul UP;
 - c) propunerea de arestare preventivă a inculpatului formulată de procuror în cursul UP.

B. Urmărirea penală

B.1. Discuții

1. Comentați următoarea hotărâre judecătorească (Curtea de Apel Iași, Încheierea din 27.02.2020): Nu se poate considera că prin neindicarea sursei autosesizării am fi în prezența nelegalității actului de sesizare și implicit a tuturor actelor de urmărire penală subsecvente, efectuate ulterior autosesizării. Activitatea de documentare a unei fapte pretins infracționale implică în mod obligatoriu o sursă de informare, a cărei devoalare poate compromite scopul procesului penal; de asemenea, caracterul real sau nereal al sursei nu este un criteriu de apreciere a oportunității continuării desfășurării activităților de documentare a faptei, fiind imposibil ca această cenzură să poată fi efectuată la momentul incipient al aflării despre comiterea unei fapte penale.

2. Care este valoarea probatorie a declarațiilor în privința cărora instanța a reținut aplicarea cauzelor de reducere a pedepsei în baza dispozițiilor legale care prevăd asemenea cauze pentru denunțarea unor infracțiuni?

Ex.1: O.U.G. nr. 43 din 4 aprilie 2002 privind DNA

Art. 19: Persoana care a comis una dintre infracțiunile atribuite prin prezenta ordonanța de urgență în competența DNA, iar în timpul urmăririi penale denunță și facilitează identificarea și tragerea la răspundere penală a altor persoane care au săvârșit astfel de infracțiuni beneficiază de reducerea la jumătate a limitelor pedepsei prevăzute de lege.

Ex.2: O.U.G. nr. 78 din 16 noiembrie 2016 pentru organizarea și funcționarea DIICO, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative

Art. 15. Persoana care a comis una dintre infracțiunile prevăzute de prezenta ordonanță de urgență în competența DIICOT, iar în timpul urmăririi penale denunță și facilitează identificarea și tragerea la răspundere penală a altor participanți la săvârșirea infracțiunii beneficiază de reducerea la jumătate a limitelor pedepsei prevăzute de lege.

Ex.3: Legea nr. 682/2002 privind protecția martorilor

Art. 19: Persoana care are calitatea de martor, în sensul art. 2 lit. a) pct. 1, și care a comis o infracțiune gravă, iar înaintea sau în timpul urmăririi penale ori al judecării denunță și facilitează identificarea și tragerea la răspundere penală a altor persoane care au săvârșit astfel de infracțiuni beneficiază de reducerea la jumătate a limitelor pedepsei prevăzute de lege.

Prin DCC nr. 67 din 26 februarie 2015 (MOF nr. 185 din 18 martie 2015, s-a admis excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 19 din Legea nr. 682/2002, constatându-se că soluția legislativă care exclude de la beneficiul reducerii la jumătate a limitelor pedepsei prevăzute de lege persoana care are calitatea de martor, în sensul art. 2 lit. a) pct. 1, și care nu a comis o infracțiune gravă este neconstituțională.

3. Arătați care sunt asemănările și deosebirile între plângerea penală și plângerea prealabilă.
4. Care sunt ipotezele în care acțiunea penală poate fi pusă în mișcare și din oficiu în privința infracțiunilor pentru care legea prevede condiția plângerii prealabile formulate de persoana vătămată?
5. Având în vedere faptul că, potrivit art. 285, UP are ca obiect strângerea de probe pentru a se constata dacă este sau nu cazul să se dispună trimiterea în judecată, care este baza legală care permite folosirea probelor obținute în cursul UP pentru a sta la baza unei hotărâri judecătorești dispuse de instanțele de judecată?
6. Arătați care sunt, în urmărirea penală, deosebirile dintre audierea unui martor de către OUP și de către JDL în procedura audierii anticipate? Insistați, în mod special, pe rolul diferit al apărătorului suspectului sau al persoanei vătămate în cursul celor două proceduri.

B.2. Cazuri practice

I. Într-o cauză aflată în competența de investigare a D.I.I.C.O.T. Serviciul Teritorial Cluj, asigurați apărarea unui client, A, având calitatea de suspect privind săvârșirea infracțiunii de utilizare abuzivă a informațiilor privilegiate (art. 116 din Legea nr. 24/2017 *privind emitenții de instrumente financiare și operațiuni de piață*).

Participați la actele de urmărire penală și, cu această ocazie, participați la audierea unui martor B. În cursul audierii, procurorul îi comunică martorului că ar trebui să fie mai atent în ceea ce privește răspunsurile formulate întrucât există riscul de a fi pus sub învinuire pentru săvârșirea infracțiunii de mărturie mincinoasă. iar pentru această faptă poate ajunge la pușcărie. În această situație soției sale îi va fi foarte greu să crească singură 2 copiii mici.

Ce faceți în acest moment? Care este poziția dvs în momentul semnării declarației de către martor?

II. Într-o seară, fiind cu colegii de facultate în club, Andrei, student la Facultatea de Științe Politice a aflat că unul dintre ei (Alin) a fost solicitat de un profesor de la facultate (Liviu Manete) să îi ofere 1.500 de euro pentru a-i acorda calificativul admis la stagiul de practică, în condițiile în care Alin nu s-a prezentat deloc în sesiune la această materie. În acel moment Andrei l-a întrebat pe Alin ce a ales să

facă, iar acesta a spus că, bineînțeles, a acceptat propunerea (doar nu era să rămână cu restanță?) și în data de 19.07.2020, ora 19, urmează să se întâlnească cu profesorul în parcul central, lângă Chios pentru a-i da banii.

Andrei se prezintă la dvs și vă cere sfatul. Nu poate accepta faptul că unul dintre colegii săi va plăti pentru a obține o notă în condițiile în care el a muncit pentru a-și întocmi referatul de practică. Ce îl sfătuiți? În cazul în care alegeți să sesizați OUP, redactați un act de sesizare în acest sens.

III. Redactați plângerea penală pe care D intenționează să o formuleze în următoarea ipoteză:

Într-o sâmbătă seara, A și B au mers împreună la o petrecere. În cursul acesteia, C, un prieten apropiat al acestora, le-a propus să ia mașina lui D și să facă o plimbare cu aceasta, arătând că D este prea băut ca să își dea seama că mașina sa va lipsi o perioadă. A a refuzat arătând că nu este corect să iei mașina cuiva fără ca proprietarul să cunoască acest lucru. B i-a răspuns însă că este un prost lipsit de curaj și a plecat împreună cu C. B și C au plecat cu mașina lui D, dar, după 2 km, fiind sub influența băuturilor alcoolice, C, cel care a condus mașina, a lovit mașina într-un copac de pe marginea drumului. În acest timp, A i-a comunicat lui D intenția lui B și a lui C de a-i lua mașina. La scurt timp, la locul petrecerii, s-a prezentat un echipaj de poliție, care i-a comunicat lui D producerea accidentului.

IV. În data de 3.03.2019, supărat fiind pe cele două verișoare ale sale care i s-au adresat cu porecla *piticul*, Mircea Albu le-a lovit peste față cu un laptop. Prima victimă, Ana, a avut nevoie de 11 zile de îngrijiri medicale, iar cea de-a doua, Paula, 17.

În data de 3.06.2019 Ana a depus plângere la poliție solicitând în mod expres tragerea la răspundere penală a lui Mircea. OCP a dispus ÎUP *in rem* apoi a dispus continuarea urmării penale față de Mircea Albu pentru săvârșirea, în concurs, a două infracțiuni de lovire sau alte violențe, victimele fiind cele două verișoare ale sale. Procurorul a confirmat aceasta decizie în termenul prevăzut de lege. Printr-un memoriu adresat procurorului, apărătorul lui Mircea Albu a solicitat dispunerea soluției de clasare întrucât:

- (a) plângerea formulată de Ana nu are valoarea juridică de plângere prealabilă întrucât nu a fost numită în acest fel;
- (b) plângerea nu a fost formulată și de Paula astfel încât în ceea ce privește fapta de lovire sau alte violențe săvârșită față de aceasta, trebuie să se constate incidența art. 16 alin. 1 lit. e) Cpp.
- (c) plângerea a fost formulată de Ana tardiv, astfel încât în ceea ce privește fapta de lovire sau alte violențe săvârșită față de aceasta, trebuie să se constate incidența art. 16 alin. 1 lit. e) Cpp.

Comentați cererea și argumentele formulate de apărătorul lui Mireea Albu.

V. În data de 3.03.2019, un procuror din cadrul DNA Structura Centrală a dispus ÎUP *in rem* cu privire la săvârșirea infracțiunii de luare de mită. După autorizarea supravegherii tehnice și a interceptării convorbirilor telefonice dintre ministrul economiei A și denunțatorul B, procurorii au constatat săvârșirea infracțiunii flagrante. A doua zi, procurorul a solicitat Președintelui României autorizarea

continuării urmăririi penale față de suspectul A. Președintele a admis cererea. În consecință, procurorul a dispus continuarea UP față de A în calitate de suspect. Printr-un memoriu adresat procurorului, apărătorul lui A a solicitat dispunerea soluției de clasare întrucât:

- (a) ÎUP *in rem* nu a fost autorizată de Președintele României;
- (b) A are și calitatea de deputat, așadar autorizarea trebuia dată de Camera Deputaților și nu de Președintele României.

Comentați cererea și argumentele formulate de apărătorul lui A.

VI. În data de 1.02.2020, în urma unei sesizări realizate de persoana vătămată, OCP dispune începerea urmăririi penale *in rem* cu privire la săvârșirea infracțiunii de înșelăciune prevăzute de art. 244 Cp. În plângerea formulată, persoana vătămată A a indicat faptul că în data de 1.08.2019, a fost indusă în eroare de făptuitorul B pentru a încheia un contract de donație a unui imobil, acesta prezentându-i, în mod mincinos, calitatea de preot al unei mănăstiri.

1) După ÎUP *in rem*, OCP a audiat persoana vătămată. Având în vedere faptul că aceasta a confirmat informațiile consemnate în plângere, OCP a dispus continuarea efectuării urmăririi penale față de B și a solicitat băncii la care B avea contul bancar în care au fost virajați banii de către A transmiterea datelor de identificare a contului și situația financiară a acestuia. Banca a refuzat transmiterea informațiilor, arătând că are obligația păstrării secretului bancar. În această situație, OCP înaintează procurorului un referat cu propunere de solicitare a efectuării unei percheziții domiciliare la sediul băncii.

Sunteți avocatul băncii. Cum motivați refuzul comunicării informațiilor solicitate de OCP?

2) După ÎUP *in rem*, OCP a audiat persoana vătămată și patru martori indicați de aceasta. Având în vedere faptul că toate declarațiile au confirmat informațiile consemnate în plângere, OCP a dispus continuarea efectuării UP față de B. După două zile, OCP l-a citat pe B în vederea comunicării calității de suspect. B a refuzat să dea declarații și a solicitat accesul la dosarul cauzei prin copierea actelor. OCP a respins cererea. În consecință, B a formulat o plângere la procurorul care supraveghează cercetarea penală arătând că respingerea cererii este nelegală. În plus, B a solicitat reaudierea tuturor persoanelor audiate până în momentul dobândirii calității de suspect.

Sunteți avocatul lui B. Cum motivați cele două cereri?

Jurisprudență: → În Încheierea penală pronunțată în 3.09.2018, JCP din cadrul Curții de Apel București a arătat: „Sintetizând considerentele anterior expuse, judecătorul apreciază că în condițiile în care dispunerea efectuării în continuare a urmăririi penale față de suspect presupune un standard probatoriu ridicat, în condițiile în care acest stadiu este lăsat la aprecierea organului competent a dispune efectuarea în continuare a urmăririi penale, în condițiile în care în cauză au fost administrate în contradictoriu numeroase probe și ulterior dispunerii efectuării în continuare a urmăririi penale și

în condițiile în care inculpata are posibilitatea de a solicita, în etapa cercetării judecătorești, reaudierea martorilor audiați anterior dispunerii efectuării în continuare a urmăririi penale în cauză nu au fost încălcate dispozițiile art. 305 alin. 3 Cpp și nu se impune înlăturarea mijloacelor de probă indicate de inculpata (sn: declarațiile martorilor audiați înainte de acordarea calității de suspect) ”

3) În data de 1.03.2020, făptuitorul B a devenit deputat. În consecință, procurorul care supraveghează activitatea OCP a dispus trimiterea cauzei la parchetul de pe lângă ÎCCJ. B dorește să depună o cerere la procuror pentru a solicita anularea ordonanței de ÎUP *in rem* și emiterea unei noi ordonanțe care să fie precedată de avizul Camerei Deputaților.

Sunteți avocatul lui B. Ce îl sfătuiți referitor la această cerere?

B.3. Întrebări-grilă

(cel puțin un răspuns corect; nu pot fi corecte toate 3 răspunsurile)

1. Dacă avocatul a solicitat să fie încunoștințat cu privire la efectuarea actelor de UP:
 - a) avocatul poate asista la percheziția domiciliară efectuată în imobilul unui martor;
 - b) OUP are obligația de a-i pune la dispoziție o copie a declarației martorului la a cărei audiere asistă;
 - c) este obligat să se prezinte la actele de UP cu privire la care a fost încunoștințat.

2. Procedura audierii anticipate:
 - a) are loc în camera de consiliu, fără participarea părților;
 - b) se realizează de către JDL;
 - c) poate avea ca obiect doar audierea martorilor;

3. În cursul UP, PMAP:
 - a) înseamnă trimiterea în judecată a inculpatului;
 - b) poate fi dispusă numai de către procuror, prin ordonanță;
 - c) o copie a ordonanței de PMAP se comunică din oficiu inculpatului de către procuror.

4. În cauzele de competența DIICOT, extinderea urmăririi penale
 - a) poate fi dispusă numai de procuror;
 - b) este urmată de informarea suspectului cu privire la faptele noi pentru care s-a dispus extinderea;
 - c) se poate dispune doar după PMAP.

5. În cursul UP schimbarea încadrării juridice:
 - a) se poate dispune doar după PMAP;
 - b) este urmată de punerea în discuția părților de către OUP a noii încadrări;
 - c) se dispune prin ordonanță.

6. Suspendarea UP:

- a) trebuie comunicată părților;
- b) se dispune obligatoriu atunci când procurorul dispune sesizarea CJUE;
- c) atunci când suspendarea a fost dispusă pe motiv de boală gravă a suspectului/inculpatului, audierea martorilor nu este împiedicată pe perioada suspendării.

7. Prin rechizitoriu, procurorul:

- a) poate PMAP cu privire la faptele pentru care se dispune trimiterea în judecată;
- b) poate dispune clasarea
- c) poate dispune măsurii asigurătorii.

8. În ordonanța de clasare, procurorul:

- a) poate să dispună sesizarea JCP cu propunere de luare a măsurii de siguranță a confiscării speciale;
- b) trebuie să dispună încetarea de drept a măsurii preventive dispuse în cauză;
- c) trebuie să indice calea de atac și termenul în care aceasta poate fi formulată.

C. Camera preliminară

C.1. Discuții

1. Comentați următoarele hotărâri:

- 1) **ÎCCJ, Încheierea 164/2019** (va fi prezentată în cursul atelierului)
- 2) **ÎCCJ, Încheierea nr. 155/2015**

Din examinarea actelor dosarului de UP, ICCJ constată că la finalul tuturor declarațiilor persoanelor ascultate, indiferent de calitatea acestora, există mențiunea *audierea nu a fost înregistrată din lipsa mijloacelor tehnice*, astfel că procurorul a respectat întocmai dispozițiile art. 110 alin. 5 Cpp. Lipsa acestor mijloace tehnice este reconfirmată în răspunsul dat cererilor și excepțiilor formulate în fața JCP. Împrejurarea că DNA dispune de un serviciu tehnic care pune în executare mandatele de supraveghere tehnică nu este de natură să pună sub semnul îndoielii consemnările procurorilor, fiind evident că respectivele mijloace tehnice sunt destinate altor procedee probatorii; pe de altă parte, dacă apărarea contestă realitatea celor menționate în cuprinsul unor înscrisuri oficiale are deschisă calea formulării unei plângeri penale. La acest moment, ÎCCJ constată că a fost respectată procedura reglementată de art. 110 Cpp, iar semnarea declarațiilor de către avocații prezenți fără niciun fel de obiecțiuni constituie o garanție a faptului că audierile s-au desfășurat cu respectarea principiului loialității administrării probelor.

- 3) **ÎCCJ, Încheierea nr. 231/2016**

Dispoziția prevăzută de art. 46 alin. 2 din Legea nr. 51/1995 constituie o excepție de la obligația de a da declarații în calitate de martor, excepție care însă nu are un caracter absolut. Astfel, avocatul poate fi ascultat ca martor și poate furniza relații cu privire la cauza care i-a fost încredințată dacă are dezlegarea prealabilă, expresă și scrisă din partea tuturor clienților săi interesați în cauză. În speță, martorii KJ și DRV au fost audiați în legătură cu cauza în care au avut calitatea de avocați ai inculpatului BVD, iar martora PS a fost audiată în legătură cu aceeași cauză în care a avut calitatea de avocat al părții

civile RFN. Contrar a ceea ce s-a susținut prin motivele scrise ale parchetului, JCP al ÎCCJ constată că acești martori au fost audiați cu privire la cauza care le-a fost încredințată. Cumulativ, din actele și lucrările dosarului nu rezultă că martorii avocați au primiți dezlegarea prealabilă, expresă și scrisă din partea clienților interesați în cauza respectivă. Pentru ca sancțiunea excluderii probelor să intervină nu este suficient a se constata încălcarea unor dispoziții legale, sancțiunea excluderii fiind subsecventă constatării NR care impune cu necesitate și cauzarea unei vătămări ce nu ar putea fi înlăturată altfel decât prin desființarea actului și existența unui interes procesual propriu în respectarea dispoziției legale încălcate. Prin prisma acestor condiții prevăzute de ar. 282 Cpp se constată că vătămarea adusă inculpaților CRB, VDD și GOD, urmare a administrării nelegale a acestor probe invocate în acuzare nu ar putea fi înlăturată altfel decât prin reaudierea martorilor cu dezlegarea prealabilă, expresă și scrisă din partea tuturor clienților lor interesați în cauza în care martorii au acordat asistență juridică. Însă, dezlegarea prevăzută de legea specială reprezintă un eveniment viitor și incert, aflat la dispoziția clienților interesați în cauza încredințată avocaților audiați în calitate de martori, context în care se consideră că vătămarea cauzată prin nerespectarea cerinței legale nu poate fi înlăturată altfel decât prin desființarea actului, care în cazul probelor înseamnă aplicarea sancțiunii excluderii. De asemenea, se face precizarea că este irelevant, sub aspectul incidenței sancțiunii excluderii probelor ilegale, dacă datele și informațiile obținute prin audierea martorilor avocați cu încălcarea art. 46 alin. 2 din Legea nr. 51/1995 sunt conformate prin alte mijloace de probă

3) CC, Decizia nr. 51/2016

48. Având în vedere aceste argumente și caracterul intruziv al măsurilor de supraveghere tehnică, Curtea constată că este obligatoriu ca aceasta să se realizeze într-un cadru normativ clar, precis și previzibil, atât pentru persoana supusă acestei măsuri, cât și pentru organele de urmărire penală și pentru instanțele de judecată. În caz contrar, s-ar ajunge la posibilitatea încălcării într-un mod aleatoriu/abuziv a unora dintre **drepturile fundamentale esențiale într-un stat de drept**: viața intimă, familială și privată și secretul corespondenței. Este îndeobște admis că drepturile prevăzute la art.26 și art.28 din Constituție nu sunt absolute, însă limitarea lor trebuie să se facă cu respectarea dispozițiilor art.1 alin.(5) din Legea fundamentală, iar gradul de precizie a termenilor și noțiunilor folosite trebuie să fie unul ridicat, dată fiind natura drepturilor fundamentale limitate. Așadar, **standardul constituțional de protecție a vieții intime, familiale și private și a secretului corespondenței impune ca limitarea acestora să se realizeze într-un cadru normativ care să stabilească expres, într-un mod clar, precis și previzibil care sunt organele abilitate să efectueze operațiunile care constituie ingerințe în sfera protejată a drepturilor.**

49. Prin urmare, Curtea reține că este justificată opțiunea legiuitorului ca mandatul de supraveghere tehnică să fie pus în executare de procuror și de organele de cercetare penală, care sunt organe judiciare, conform art.30 din Codul de procedură penală, precum și de către lucrătorii specializați din cadrul poliției, în condițiile în care aceștia pot deține avizul de ofițeri de poliție judiciară, în condițiile art.55 alin.(5) din Codul de procedură penală. **Această opțiune nu se justifică, însă, în privința includerii, în cuprinsul art.142 alin.(1) din Codul de procedură penală, a sintagmei „alte organe specializate ale statului”, neprecizate în cuprinsul Codului de procedură penală sau în cuprinsul altor legi speciale.**

50. Pentru toate aceste argumente, Curtea constată că dispozițiile criticate **încalcă prevederile constituționale cuprinse în art.1 alin.(3) referitoare la statul de drept în componenta sa privind garantarea drepturilor cetățenilor și în art.1 alin.(5) care consacră principiul legalității.** (...)

52. Cu privire la efectele prezentei decizii, Curtea reamintește caracterul *erga omnes* și pentru viitor al deciziilor sale, prevăzut la art.147 alin.(4) din Constituție. Aceasta înseamnă că, pe toată perioada de activitate a unui act normativ, acesta se bucură de prezumția de constituționalitate, astfel încât decizia nu se va aplica în privința cauzelor definitiv soluționate până la data publicării sale, **aplicându-se, însă, în mod corespunzător, în cauzele aflate pe rolul instanțelor de judecată** [a se vedea Decizia nr.895 din 17 decembrie 2015 (paragraful 28)]. În ceea ce privește hotărârile definitive, această decizie poate servi ca temei de revizuire, în baza art.453 alin.(1) lit.f) din Codul de procedură penală, în această cauză, precum și în cauzele în care au fost ridicate excepții de neconstituționalitate similare, înaintea datei publicării prezentei decizii în Monitorul Oficial al României, Partea I [a se vedea Decizia nr.508 din 7 octombrie 2014, publicată în MOF nr.843 din 19 noiembrie 2014 (paragraful 26), Decizia nr.585 din 21 octombrie 2014, publicată în MOF nr.921 din 18 decembrie 2014 (paragraful 14), și Decizia nr.740 din 16 decembrie 2014, publicată în MOF nr.129 din 19 februarie 2015 (paragraful 14)].

2) Care sunt soluțiile pe care JCP le poate dispune atunci când rechizitoriul nu este verificat sub aspectul legalității și temeiniciei de către procurorul ierarhic superior?

C.2. Cazuri practice

I. Într-o cauză aflată în competența de investigare a D.I.I.C.O.T. Serviciul Teritorial Cluj, asigurați apărarea unui client, A, având calitatea de suspect privind săvârșirea infracțiunii de utilizare abuzivă a informațiilor privilegiate (art. 116 din Legea nr. 24/2017 *privind emitenții de instrumente financiare și operațiuni de piață*).

Participați la actele de urmărire penală și, cu această ocazie, participați la audierea unui martor B. În cursul audierii, procurorul îi comunică martorului că ar trebui să fie mai atent în ceea ce privește răspunsurile formulate întrucât există riscul ca el însuși să fie pus sub învinuire pentru fapte similare celor ce constituie obiectul urmăririi penale, întrucât organele de urmărire penală au aflat deja faptul că și el tranzacționează acțiuni și se știe cum e domeniul acesta. Cam toată lumea face lucruri ilicite, mai mult sau mai puțin grave. În timpul audierii, procurorul se juca tot timpul cu un breloc în formă de cătușe. La audierea martorului mai participă 2 avocați, precum și un polițist care consemnează declarația după dictarea procurorului.

Sunteți avocatul lui A. În cursul procedurii de cameră preliminară, intenționați să formulați o cerere privind excluderea declarației martorului B, ca fiind nelegal obținută. Ce mijloace de probă veți propune pentru a dovedi obținerea nelegală a mijlocului de probă?

II. A, în vârstă de 11 ani, a fost victima unei infracțiuni de viol.

A a povestit părinților săi faptul că vecinul lor, B, în vârstă de 29 ani, sub pretextul de a-i arăta un DVD nou, a invitat-o în casa lui, a amenințat-o că o va omorî, apoi a violat-o. Tatăl lui A nu a crezut-o. *Spui povești!* i-a spus el strigând. *Îl cunosc pe B de când era mic. Nu ar face așa ceva niciodată. Cred că vrei doar să atragi atenția că să îți cumpăr telefonul de care îmi spuneai săptămâna trecută că îl are B. Și acum faci pe victima....De unde știai tu ce telefon are el?* Mama lui A în schimb a condus-o la medicul

de familie, iar acesta i-a îndrumat către serviciul de medicină legală. Medicul a sfătuit-o pe mama lui A să meargă să depună plângere la poliție. Oricum, medicul a sunat la poliție și a transmis prin fax un denunț privind săvârșirea unei infracțiuni de viol.

După deplasarea la serviciul de medicină legală, A împreună cu mama sa se prezintă la poliție pentru a depune o plângere.

- 1) A este însoțită la poliție de mama și tatăl său. Plânge. Mama încearcă să o liniștească. Tatăl încearcă să o convingă să nu depună plângerea. Polițistul consemnează într-un proces-verbal plângerea prezentată verbal de A. Apoi, o invită pe A în vederea audierii în biroul său. Atât mama, cât și tatăl său doresc să o însoțească. Sunteți desemnat avocat din oficiu pentru a asigura asistența lui A.

Întocmiți un checklist cu privire la toate regulile specifice ce trebuie urmate în cursul audierii lui A în calitate de persoană vătămată în cursul urmăririi penale. Ce reguli solicitați organului de cercetare penală să pună în aplicare?

- 2) După audierea lui A, OCP dispune începerea urmăririi penale *in rem*. Apoi, având în vedere declarația lui A, care a indicat faptul că B a violat-o timp de 2 ore sub amenințare și constrângere fizică, precum și certificatul medico-legal, care confirmă întreținerea de relații sexuale și prezența urmelor de violență, OCP dispune continuarea urmăririi penale față de B. Prin ordonanță, procurorul a confirmat decizia OCP-ului.

B este citat în vederea aducerii la cunoștință a calității de suspect și în vederea audierii sale. Sunteți avocatul ales a lui B și vă prezentați cu el la audiere.

Cum luați decizia de a da sau nu o declarație în acest moment procesual? Care sunt argumentele ce stau la baza acestei decizii?

- 3) În cursul urmăririi penale, B a luat decizia de a nu da nicio declarație. Procurorul a întocmit rechizitoriul și a dispus trimiterea sa în judecată, acuzația având ca obiect săvârșirea infracțiunii de viol. Cauza se află în cursul procedurii de cameră preliminară.

Sunteți avocatul ales a lui B.

A a dat o declarație în circumstanțele indicate la pct. 1, asistată fiind de avocat din oficiu. OCP a permis mamei acesteia să participe la audiere, nu și tatălui. Întrucât în secția de poliție nu lucra nici un polițist femeie, audierea a fost realizată de OCP, bărbat, acesta apreciind că prezența unui psiholog nu este necesară. În cursul urmăririi penale, A nu a mai fost reaudiată.

B vă comunică că dorește să contesteți legalitatea declarației lui A. Apărarea sa este aceea că A a dorit să întrețină relații sexuale cu el întrucât îl iubea de mică. În plus, a făcut acest lucru dorind să primească de la el un telefon cadou. Urmele de violență constatăte în raportul medico-legal le contestă, arătând că medicul a fost probabil impresionat de povestea lui A. El nu își aduce aminte să o fi lovit pe A.

Ce decizie luați în raport cu contestarea declarației lui A? Dacă alegeți să formulați o cerere privind excluderea acestui mijloc de probă ca fiind nelegal obținut ce argumente invocați?

III. În procedura camerei preliminare, inculpatul A solicită restituirea cauzei la procuror, arătând că rechizitoriul este neregulat. Ca argument este invocat faptul că urmărirea penală nu este completă deoarece nu au fost administrate suficiente probe în vederea aflării adevărului, iar trimiterea în judecată nu se bazează pe probe suficiente.

Judecătorul de cameră preliminară din cadrul judecătoriei, prin încheiere, respinge cererea inculpatului, constată regularitatea actului de sesizare și dispune începerea judecării.

A dorește să formuleze contestație împotriva încheierii. Se prezintă la dvs pentru o consultație. *Ce îl sfătuiți?*

C.3. Întrebări-grilă

(cel puțin un răspuns corect; nu pot fi corecte toate 3 răspunsurile)

1. Judecătorul de cameră preliminară:

- a) devine incompatibil să judece fondul cauzei, atunci când a judecat plângerea împotriva soluției de clasare și a dispus începerea judecării;
- b) devine incompatibil să judece fondul cauzei, dacă a constatat legalitatea și temeinicia măsurii arestării preventive în procedura de cameră preliminară;
- c) este desemnat prin repartizare aleatorie.

2. În procedura camerei preliminare:

- a) termenul acordat de JCP pentru depunerea cererilor și excepțiilor poate fi de cel puțin 20 de zile;
- b) pot fi administrate doar probe cu înscrisuri cu privire la nelegalitatea probelor administrate în cursul urmăririi penale;
- c) JCP poate dispune sesizarea CJUE.

3. În camera preliminară, dacă JCP exclude una dintre probele invocate de procuror în rechizitoriu:

- a) poate dispune începerea judecării, chiar dacă procurorul nu răspunde în termenul legal, întrucât nu au fost excluse toate probele de la dosar
- b) va dispune restituirea cauzei la parchet, dacă procurorul nu răspunde în termen de 5 zile de la comunicarea încheierii intermediare;
- b) va dispune și înlăturarea fizică a acestuia din dosarul cauzei.

4. JCP din cadrul instanței competente să judece cauza în primă instanță:

- a) dacă constată neregularități ale rechizitorului, va pronunța o încheiere interlocutorie pe care este obligat să o comunice procurorului;

UNIUNEA NAȚIONALĂ A BAROURILOR DIN ROMÂNIA

INPPA Centrul Teritorial Cluj

400118, CLUJ-NAPOCA STR.PAVEL ROȘCA NR.4 AP.15, TEL/FAX 0264-439450

e-mail : office@inppa-cluj.ro ;

<http://www.inppa-cluj.ro>

b) este incompatibil să se pronunțe asupra legalității și temeiniciei măsurilor preventive pe perioada soluționării contestației formulate împotriva încheierii prin care JCP a respins cererile și excepțiile formulate în camera preliminară și a dispus începerea judecării;

c) va putea dispune începerea judecării, chiar dacă a dispus excluderea unor probe.

5. În cazul în care inculpatul este arestat preventiv în cursul procedurii de cameră preliminară:

a) contestația împotriva încheierii prin care judecătorul de cameră preliminară menține măsura arestului preventiv se judecă în termen de 5 zile de la înregistrare;

b) legalitatea și temeinicia arestării preventive trebuie verificată la cel mult 30 de zile;

c) JCP poate dispune înlocuirea măsurii arestării cu măsura controlului judiciar, atunci când constată că au încetat temeiurile care au determinat luarea măsurii și nu există temeiuri noi care să o justifice;